

Partikongressens beslut - riktlinjer

3.3 Klimatpolitik från hot till möjligheter

5 3.3.1 Investera i gröna jobb

10 *”Världen möter idag en helt ny typ av problem, hot som inte kan knytas till någon enskild nation utan till människosläktets nyvunna förmåga att påverka hela det globala naturliga systemet, inte bara klimatet. Vi har aldrig tidigare varit i denna situation. Detta måste präglade den nationella politiken, och det förutsätter också en ny form av diplomati för hållbar utveckling. Den internationella klimatpolitiken kan visa vägen under de närmaste åren och därmed skapa goda förutsättningar för framtiden. Men det kräver att vi möter problemen med öppet sinne och utan fruktan. Rädslan är en dålig rådgivare.”*

15 Bert Bolin, FN:s klimatpanels förste ordförande, SvD Brännpunkt 2008.

Vi har egentligen aldrig haft större möjligheter än idag att rädda jorden. Vi har kunskaperna. Vi har tekniken. Vi har resurserna. Det är bevisligen dyrare att inte göra klimatomställningen än att göra den. Mer än någonsin finns också den folkliga viljan – inte minst bland yngre generationer.

20 Det som skrämmer är att det är bråttom. Alla behöver hjälpas åt, på alla nivåer. Utan politik, på nationell och internationell nivå, går det inte. Marknaden klarar aldrig ensam denna utmaning. Politik och marknad måste samverka. Med rätt regleringar och styrinstrument kan marknaden utgöra en positiv kraft i att utveckla ny teknik och ställa om till ett hållbart samhälle. En effektiv klimatpolitik förutsätter att vi sätter ett pris på det som skadar miljön, att förlegade och farliga tekniker förbjuds och att vi gemensamt stimulerar investeringar i forskning och utveckling av nya miljövänliga tekniker. Ofta behövs offentliga investeringar som ett komplement till marknaden för att nya tekniska metoder ska bli ekonomiskt lönsamma.

25 Två graders medeltemperaturhöjning har fastställs som maximal ökning av temperaturen innan konsekvenserna för livet på jorden blir för allvarliga. FN:s klimatpanels forskningöversyner om vad som krävs i utsläppsminskningar för att komma under denna gräns är vägledande för de mål vi sätter upp.

30 Den rikaste tiondelen av befolkningen bidrar till fyra gånger så stora utsläpp i Sverige som den tiondel med lägst inkomster. Globalt är skillnaderna mellan olika gruppers utsläpp ännu större. Samtidigt är ofta de som drabbas av klimatförändringarnas konsekvenser ofta de med små materiella tillgångar. Vi socialdemokrater måste gå före för att klimatpolitiken ska vara rättvist utformad, såväl globalt och nationellt.

35 Vi socialdemokrater har högt ställda mål. Vi vill att svenska företag ska ligga i framkant med att utveckla den fossilfria teknik som hela världen efterfrågar. Om företagen investerar i energieffektivare teknik vinner de också kostnadsfördelar. Utformar vi stödet till den svenska industrins omvandling på rätt sätt innebär omställningen inte en kostnad utan stora möjligheter till

hållbar tillväxt och nya arbetstillfällena. Vi vet att aktiv klimatpolitik och investeringar i klimatforskning också innebär möjligheter att skapa en ny tids tekniska landvinningar.

5 Vi vill att Sverige ska vara med och leda den utvecklingen – inte ställa sig vid sidan av. Den borgerliga regeringens sänkta ambitioner och ovilja att ta ledningen internationellt har inneburit försuttna chanser på klimatområdet. EU är det forum där vi kan göra mest i klimatpolitiken idag, och där ska Sverige och socialdemokratin vara en drivande kraft.

Vi vill höja aktivitetsnivån i klimatpolitiken. Våra visioner kan uttryckas såhär:
10 År 2020 har Sverige och EU 40 procent lägre utsläpp av växthusgaser i förhållande till 1990, och resten av världens länder bidragit till att minska de globala utsläppen för att nå tvågradersmålet. Sverige ligger globalt i framkant på omställningen. Inga bostäder värms upp med olja. Sambandet mellan tillväxt och ökad klimatpåverkan från transporter är brutet. Resandet med kollektivtrafiken i städerna har fördubblats. Bilparken är minst 30 procent bränslesnålare än 2008. En majoritet av bilarna drivs med nya bränslen eller tekniker. Långväga lastbilstransporter har i allt större omfattning växlats över till järnväg. Oljeanvändningen i industrin har minskat med 30
15 procent.

År 2050 är Sverige fritt från fossila bränslen. Utsläppen av växthusgaser har minskat med 90 procent i förhållande till 1990 års nivå. Bensinbilen är en historisk raritet.

Men höga ambitioner är inte mycket värda om de inte kommer till uttryck i praktisk politik. Vi socialdemokrater kommer de närmaste åren att prioritera följande investeringar för att uppfylla våra mål för minskad klimatpåverkan:
20

- *Investera i gröna jobb.* Klimatinvesteringsprogram ska utvecklas och utformas så att det är de mest samhälls- och klimatomåttliga effektiva åtgärderna som beviljas och genomförs. Statligt riskkapital ska sätta fart på kommersialiseringen av miljöteknik och stödet till miljöteknikexport öka. Den offentliga sektorn ska genom sin upphandling efterfråga de
25 produkter som är mest miljövänliga och energieffektiva. EU-reglerna och lagen om offentlig upphandling behöver ses över i detta syfte.

Global klimatpolitik och klimaträttvisa. Vi vill se ett internationellt klimatavtal som gör att vi kan begränsa den globala medeltemperaturökningen med två grader. Ansvar för utsläppsminskningarna måste tas gemensamt, men utifrån varje lands förutsättningar. De
30 industrialiserade länderna ska gå i spetsen för att minska sina utsläpp. Utvecklingsländerna och tillväxtekonomierna måste utifrån sina förutsättningar bidra till att minska utsläppen. Utvecklingsländerna ska få ekonomiskt och tekniskt stöd till sitt arbete med att minska utsläppen, liksom till att anpassa sina samhällen till de klimatförändringar som redan
35 uppkommit. Stödet ska ligga utöver vad som krävs för att nå FN:s mål om ordinarie bistånd. Den internationella luft- och sjöfarten bör inkluderas i ett globalt klimatavtal för att de ska omfattas av samma krav på utsläppsminskningar som andra branscher. Ett globalt klimatavtal måste också innehålla mekanismer som förhindrar avskogning och skyddar regnskogarna. Vi vill att EU:s nuvarande handelssystem kopplas ihop med globala sådana för att garantera
40 konkurrens på lika villkor. Om detta inte kan uppnås bör globala sektoriella lösningar som garanterar såväl utsläppsminskningar och lika konkurrensvillkor för den mest energiintensiva industrin prövas. Vi vill också att Sverige ska bidra till utsläppsminskningar i omvärlden, och att fokus ska ligga på att hjälpa länder i tredje världen.

- *Klimatvänligare urbanisering.* Allt fler flyttar till storstäderna. Vi vill ta initiativ till en ny hållbar stadsbyggnadspolitik för fler attraktiva stadsmiljöer och bostadsområden med bra service och minskat bilberoende. Vi vill satsa på väl fungerande närmiljöer med bra skolor, kollektivtrafik, social service och nya mötesplatser för människor, föreningsliv och kultur. Det ska finnas platser för rekreation och naturupplevelser också i staden. Semester och ledighet hemma ska kompletteras genom gröna miljöer, mötesplatser och koloniområden. Miljonprogramsområdena måste rustas upp, och i samband med det ska tydliga krav på energieffektivisering ställas. En upprustning av dessa områden ger många positiva fördelar: de boende får en bättre boendemiljö, områdena blir attraktivare och fler jobb kan startas inom bygg- och miljötekniksektorerna. Målet är att energianvändningen i våra bostäder ska minska med en tredjedel till 2020.
- *Dags för transportsektorn.* Vi måste fasa ut äldre bensindrivna bilar ur bilparken. Nya hållbara bränslen och tekniker ska stimuleras. Kommunerna ska ges möjlighet att gynna miljöbilar vid uttag av parkeringsavgifter. Järnvägen spelar en viktig roll i bygget av ett grönt och konkurrenskraftigt Sverige. Investeringarna i järnvägsnätet är otillräckliga. Det finns ett behov av investeringar i ny kapacitet och det behövs insatser för att komma tillrätta med det eftersatta underhållet. De totala infrastruktursatsningarna bör därför öka och i fördelningen mellan transportslagen bör järnvägen prioriteras. Kollektivtrafiken måste vara ett reellt alternativ, både i storstad och mindre tätbefolkade områden. En kilometerskatt bör införas för tunga lastbilstransporter. Hänsyn ska tas till näringar som saknar alternativ till transport på väg. Flyget bör i högre utsträckning bära sina kostnader för koldioxidutsläppen och ingå i EU:s system för handel med utsläppsätter dock i en egen bubbla. På så sätt kan flygets utsläpp styras mer direkt. Sjöfarten är energieffektiv och miljövänlig, den har potential att bli ett ännu bättre miljöalternativ och bör därför utvecklas.

3.3.2 Trygg energiförsörjning – därför förnybart

”Miljön existerar inte som en särskild sfär skild från människors handlingar, ambitioner och behov. Försök att försvara miljön utan hänsyn till människors oro och bekymmer har gett ordet miljö en klang av naivitet i vissa politiska kretsar. Också ordet utveckling har av somliga reducerats till att avse mycket begränsade områden, nämligen vad fattiga länder bör göra för att bli rikare och avfärdas på så sätt av många på den internationella arenan så som varande av intresse bara för specialister ... Men miljön är det som vi alla lever i och utveckling är det som vi gör för att försöka förbättra vår situation inom detta vårt gemensamma hem. De två går inte att skilja åt.”
Gro Harlem Brundtland, Vår gemensamma framtid, 1987.

Vi ser stora möjligheter att skapa arbetstillfällen och stärka industrins konkurrenskraft genom investeringar i det svenska energisystemet. Sverige har unikt bra naturliga förutsättningar för förnybar energi med vår goda tillgång på vind, vatten och skog. Den förnybara energin har mycket stor potential att byggas ut under lång tid framöver. All svensk energi kan på sikt komma från förnybara källor, det är en fråga om vilja. Därför måste energieffektivisering vara en grundläggande beståndsdel i en framtida energipolitik.

Partikongressen 1991 beslutade att kärnkraften ska fasas ut successivt, med hänsyn till sysselsättning och välfärd och i den takt kärnkraftselen kan ersättas med el från förnybara källor samt energieffektivisering. För att inte äventyra elförsörjningen förutsätter den strategin att en prövning görs varje mandatperiod.

5 Sverige är dock ett av världens mest kärnkraftberoende länder. Kärnkraften kommer att utgöra en viktig del av vår elproduktion för lång tid framöver. Den ska användas på ett säkert och effektivt sätt. Den svenska industrins konkurrenskraft ska säkras genom trygg tillgång till el och bibehållen effekt i energisystemet på kort och lång sikt. Samtidigt ska vi ställa om till en hållbar energiförsörjning.

10 Förutsättningarna att klara både industrins konkurrenskraft och omställning inom ramen för en effektiv klimatpolitik ökar med en blocköverskridande överenskommelse om energipolitiken, där en kontrollstation 2015 blir ett viktigt underlag. Sedan de borgerliga partierna visat sig ovilliga att nå en överenskommelse är osäkerheten för industrin betydande. En socialdemokratiskt ledd regering kommer att bjuda in till nya blocköverskridande samtal i syfte att skapa en långsiktigt
15 hållbar energiöverenskommelse.

Vårt mål är att trygga tillgången på el och annan energi med en energiproduktion som har låg inverkan på hälsa, miljö och klimat – och att göra det på internationellt konkurrenskraftiga villkor. Vi Socialdemokrater kommer aldrig att medverka till att uranbrytning startas i Sverige. Vattenfall ska vara ledande i energiomställningen på alla marknader där företaget är verksamt.
20 Vattenfall ska också ta ett större ansvar för investeringar i ny förnybar energiteknik. Även andra statliga företag är viktiga föregångare i näringslivet och ska genom ett långsiktigt agerande ta ett större ansvar för klimatomställning och hållbar utveckling.

Därför vill vi se en sammanhållen energi- och klimatpolitik där följande prioriteras:

25

- *Tryggad energiförsörjning.* Sverige ska ha ett överskott av el. Det är till fördel för både klimatet och industrins konkurrenskraft. Vi vill därför investera i utbyggnad av bland annat vind, sol och biobränslen. Målet är minst 30 TWh ny el från förnybara källor år 2020. Vi vill investera i energiforskning så att Sverige kan vara i fronten när det gäller att ta fram ny och
30 innovativ energiteknik.

- *Lönsamt för hushåll att agera för klimatet.* Elkunderna ska få större möjligheter att sänka sina energikostnader på ett sådant sätt att det gynnar klimat och miljö. Certifikat som ställer krav på elleverantörerna att bidra till effektivisering införs (s k vita certifikat). Konkurrensen på den
35 nordiska elmarknaden ska öka. ROT-avdrag bör kompletteras med särskild klimatprofil. Fordonsbeskattningen ska klimatrelateras.

- *Globala steg för energieffektivitet och omställning.* Vi vill se global utsläppshandel inom konkurrensutsatta energiintensiva industrier, exempelvis stålindustrin. Det kan minska de
40 globala utsläppen och gynna de företag som utvecklar mer klimatvänliga tekniker, utan att försämra den internationella konkurrensen. Det behövs också globala instrument för tekniköverföring som matchar utvecklingsländernas förutsättningar. Sverige ska ta initiativ till att, tillsammans med organisationer som Världsbanken, medverka till finansiering av stimulansåtgärder för tekniköverföring. Sverige ska också erbjuda sitt aktiva stöd för

tekniksamarbetsprogram med snabbväxande ekonomier, som exempelvis Kina och Brasilien, och definiera sektorer där svenskt kunnande kan spela en särskild roll. De nya teknikerna ska användas där de ger bäst resultat i ett globalt perspektiv. Vi Socialdemokrater ska vara pådrivande för att EU ska ta en aktiv roll i arbete med tekniköverföring till utvecklingsländer.

5

3.3.3 Nu byter vi livsstil – friskare, godare, bättre

”Maten är åksjuk! En internationell frukost har i genomsnitt åkt 3 600 mil innan den hamnar på ditt frukostbord – och det handlar inte om samåkning. Det betyder att frukosten i genomsnitt har förbrukat 3,5 deciliter olja per portion. För en frukost med utpräglad lokala produkter är motsvarande siffra drygt 1 milliliter.”

10

Stefan Edman, Göteborgsposten 2007.

Vi kan bromsa människans påverkan på klimatet och miljön. Det går att hejda den globala uppvärmningen, om viljan är tillräckligt stark och vi alla hjälps åt.

15

Det är hoppfullt att många unga visar vägen när det gäller att välja en mer hållbar livsstil, som både är mer hälsosam, solidarisk och miljövänlig. Fler väljer varor som minskar mängden skadliga ämnen i naturen och förpackningar som går att återvinna. Begagnat är modernt. Vi ser en stark utveckling för ekologiskt, närproducerat och rättvisemärkt. Allt fler bryr sig om hur bomullen i kläderna är producerad och villkoren för dem som sytt bollen som rullar på fotbollsplan. Allt fler ser cykelturen eller promenaden som ett alternativ; ett bra exempel på hur fysisk aktivitet och klimathänsyn ofta går hand i hand. Aktiva konsumenter gör skillnad men en kraftfull miljöpolitik kräver också politisk vilja och politiska beslut. Ansträngningarna för att uppnå riksdagens sexton miljö kvalitetsmål ska intensifieras.

20

Intresset för motion och hälsa skapar också ett ökat intresse för maten vi äter, för naturen och dess mångfald, för friska skogar och rena vatten. Ett ekologiskt hållbart samhälle är en förutsättning för människors hälsa och välmående, och omvänt mår de flesta människor bra av att ta ansvar för miljön och framtiden.

25

Samtidigt är livsstil, mat och miljömedvetenhet en klassfråga. Kunskap om klimatsmarta alternativ behövs för en förändring av livsstilen.

30

Vi socialdemokrater vill ta vara på möjligheterna i livsstilsförändringarna. Och vi vill underlätta för människor att vara aktiva konsumenter, handla medvetet och bidra till en mer hållbar konsumtion. I våra bostadsområden och på våra arbetsplatser kan vi tillsammans med andra göra stor skillnad. Skolan har en viktig roll för att nya generationer ska stimuleras till en hållbar livsstil. Det skapar ett förändringstryck, en god spiral.

35

Det handlar om hur vi tillsammans vill forma vårt moderna samhälle. Med gemensamma investeringar i ny miljövänlig teknik som minskar vår miljöpåverkan skapas nya gröna jobb och nya resurser för att utveckla välfärden. Genom att minska vår förbrukning eller återvinna det vi förbrukar kan vi minska belastningen på jordens gemensamma resurser och ta vårt ansvar för den jord vi ska lämna över till kommande generationer. Kunskapen om hur vår hälsa och miljö påverkas av kemikalier är fortfarande låg. Vi vill bygga vidare på det internationella ramverk som redan finns i kemikaliefrågan och inrätta en mellanstatlig kemikaliepanel i likhet med FN:s klimatpanel. Det behövs för att ge beslutsfattare världen över ett bättre kunskapsunderlag. Panelen ska bestå av oberoende forskare som kan arbeta med alla aspekter av kemikalier och deras betydelse för människa och miljö. Kravet att farliga ämnen ska ersättas med mindre farliga

40

BESLUT

alternativ om sådana finns bör gälla ännu fler ämnen i EU's kemikalielagstiftning, REACH. Det bör vara möjligt att genom REACH förbjuda lågvolykmkemikalier. Kontrollen av att konsumentprodukter inte innehåller förbjudna och skadliga ämnen måste skärpas.

5 Miljöproblemen går inte att lösa utan solidaritet och internationell samverkan. Det är människor och länder med begränsade ekonomiska resurser som drabbas hårdast av miljö- och klimatförändringar. Men det är den rika världen som förbrukar mest av jordens ändliga resurser. Kampen för en bättre miljö behöver därför gå hand i hand med kampen mot världsfattigdomen. Också här finns ett stort folkligt stöd för en rättvisare ordning.

10 Vi socialdemokrater är internationalister. Vi vill att Sverige ska vara pådrivande i det internationella arbetet på miljöområdet. Sverige ska prioritera miljöfrågorna i arbetet inom den Europeiska unionen.

Miljöpolitiken kräver aktiva val – lokalt, nationellt och globalt. Vi socialdemokrater prioriterar:

- 15 • *Säker mat och tryggare konsumenter.* Det måste bli lättare för konsumenterna att välja klimatsmart. Vi vill ha en enhetlig märkning – i ett första skede för mjölk, ägg, mjöl och ett antal andra basvaror. Konsumenternas efterfrågan på ekologiska livsmedel ska mötas. Målet är att 30 procent av jordbruksmarken ska vara ekologiskt odlad 2020. Vår konsumtion måste bli mer hållbar. Det ska löna sig att vara miljövänlig. Principen om att förorenaren betalar bör stärkas. På så sätt ökas priset på produkter och tjänster som har hög miljöbelastning i förhållande till 20 produkter och tjänster med låg miljöbelastning. De produktkrav som ställs på EU:s inre marknad ska ses över i förhållande till sin påverkan på miljön. Vi vill ha en tillsatslagstiftning som i högre utsträckning än idag sätter konsumenternas intresse först. Innehållsförteckning och tillsatser får inte vilseleda konsumenten. Azofärgämnen och för höga nivåer av transfetter ska förbjudas.
- 25 • *Allas tillgång till natur och rena vatten.* Allemansrätten är ett svenskt signum och ska bevaras. Alla ska ha tillgång till svenska stränder, där måste strandskydd utvecklas och planeringsprocesserna förbättras. I vissa delar av landet med högt exploateringsstryck har systemet närmast kollapsat. Därför måste tillämpningen av lagstiftningen skärpas. I områden med god tillgång till stränder och med lägre exploateringsstryck ska undantag kunna ges utifrån 30 regional och lokal bedömning, så länge allmänhetens tillgång garanteras. Vi vill fortsätta sätta av mark och inrätta naturskyddsområden för att skydda känsliga miljöer och bevara den biologiska mångfalden. Möjligheterna att klara bevarandemålet på mindre yta men med mer intensiv förvaltning ska alltid prövas. Tillgängligheten till områdena behöver förbättras. Vattentillgångar är gemensamma och ska inte privatiseras. Vi vill se fler marina reservat, en 35 ny statlig havsstrategi och havsbruksplaner i våra kustkommuner. Utsläppen från industrier och fordon i Europa måste fortsätta att minska. Detta är viktigt såväl för miljön som för att tillgodose alla människors rätt till ren luft.
- 40 • *Miljövänligt fiske och jordbruk.* Utfiskningen måste upphöra. Beslut om fiskekvoter inom EU ska obestridligt vara baserade på vetenskapliga bedömningar. Vi vill utvärdera det nuvarande handelssystemet med fiskerättigheter. Framtidens system för fiskerättigheter bör bygga på miljöriktigt fiske. Vi vill införa förbud mot dumpning av fisk, och arbeta för att ta fram mer selektiva fiskeredskap för att minska bifångsterna. Effektiva åtgärder måste vidtas för att inte utfiskningen ska gå på export när reglerna i EU stramas åt. Känsliga områden måste helt

kunna undantas. Miljöproblem i haven runt Sverige är betydande. Tillförseln av vatten och näringsämnen till haven sker från vattendrag runt hela Östersjön och längs Västerhavets kuster. EU:s Östersjöstrategi bör ha bindande målsättningar och förses med en EU-budget. Det behövs också ett förstärkt internationellt arbete kring Västerhavet. Övergödningen från jordbruket måste minska genom lokala och regionala initiativ. EU:s jordbrukspolitik ska fortsatt reformeras. Jordbruksstöden ska avvecklas och importtullarna tas bort. Så länge de finns kvar bör de ha en skarp miljö- och klimatinriktning. Tydliga miljökrav ska ställas även på jordbruksvaror som vi importerar.

10

15

20

BESLUT